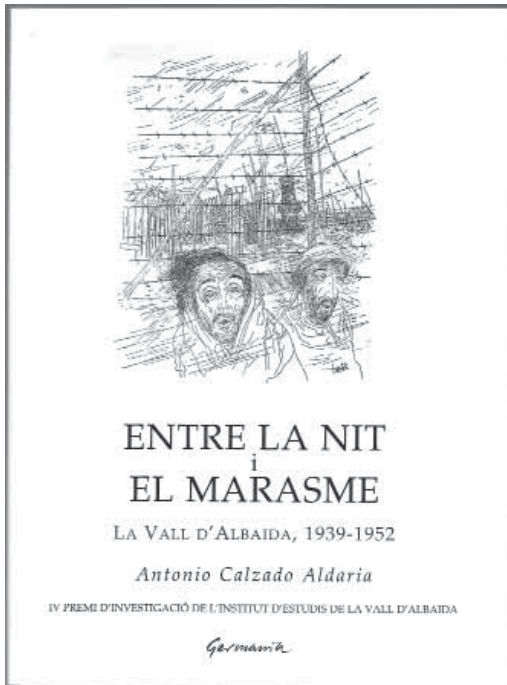

RESSENYES i LLIBRES

ENTRE LA NIT I EL MARASME.

Autor: CALZADO ALDARIA, Antonio.
La Vall d'Albaida 1939-1952.
 Germania. Alzira 2005, 416 pàg.

La recerca d'Antonio Calzado fa referència a un període recent de la història del nostre país, el primer franquisme. Un període incòmode i premeditadament oblidat des de la transició democràtica fins el moment actual. Però, malgrat el desinterés de les institucions polítiques i culturals per la qüestió, darrerament la societat civil ha sabut organitzar-se i, poc a poc, mentre que alguns localitzen foses comunes i donen digna sepultura a les víctimes de la repressió franquista, altres, com ara Antonio Calzado, reconstruïen, a través de la tasca investigadora la memòria històrica que durant tants anys ens havien usurpat. Un veritable exemple a seguir el de Calzado i d'altres historiadors socials que han fet possible tot un seguit de guanys

tan importants que han deixat obsoleta, abans de la seua aplicació, la tant nomenada llei de la memòria històrica; a causa de les greus mancances que expressa el document aprovat per les corts espanyoles en 2007

És en aquest context, en el qual cal situar la recerca d'Antonio Calzado; una indagació que configura una part de la seua tesi doctoral i complementa les altres dos; una que estudia la II República i l'altra la Guerra Civil. Una recerca també que fou guardonada amb el IV premi d'investigació de l'Institut d'Estudis Comarcals de la Vall d'Albaida. Tanmateix, el llibre de Calzado sobre el primer franquisme té la vocació de divulgar un període de tristor i angoixes amb un llenguatge assequible i col·loquial que es desenvolupa a partir d'una metodologia de caràcter didàctic que no renúncia al discurs científic i historiogràfic com ha demostrat l'autor en anteriors recerques, individuals o amb col·laboració, com ara: *Un silenci extens. El franquisme a la Ribera Baixa 1939-1962.* (1996), *La II República a Gandia. 1931-1936.* (2000) o *Valencians sota el Fanquisme* (2002), entre altres.

L'estudi del primer franquisme en el que s'involucra Antonio Calzado pren com a objecte de la recerca el microcosmos local que configura la Vall d'Albaida, endinsant-se l'autor en temàtiques com ara:

-La violència política i la repressió. En aquest capítols l'autor ens explica com el terror i la por es van fer tan quotidians que van passar a formar part de les relacions personals i familiars durant dècades. En aquest sentit, el franquisme buscava castigar i perseguir actituds, opinions, militàncies i perpetuar la divisió dels espanyols entre vencedors i vençuts. A més, en els primers apartats es posa de manifest el protagonisme dels falangistes, la guàrdia civil i les autoritats municipals en l'operació de detenció i empresonament de tots aquells que havien col·laborat amb la república, militat en partits polítics d'esquerra o republicans i servit en l'exèrcit

popular republicà. En altres apartats d'aquest capítol es verificaran les actuacions dels tribunals de justícia, analitzant els consells de guerra sumaríssims que van patir nombrosos veïns dels pobles de la Vall, mitjançant els testimonis orals; ja que durant la redacció d'aquest llibre, tant sols es permetia l'accés als arxius militars als familiars directes dels imputats en els processos.

-La configuració de les bases socials i polítiques del nou règim. En tractar esta qüestió es ressalta el poder de la Falange Tradicionalista i la seua influència en la designació de les Comissions Gestores que dirigiran els ajuntaments fins el 1948 i, fins i tot, el seu control sobre el sindicalisme vertical que s'imposarà per la via del decret. S'evidencia també com la patronal es va convertir en un grup de pressió, en introduir-se en les seccions econòmiques del sindicalisme; un procés que li permetrà ocupar càrrecs polítics a l'àmbit dels ajuntaments. Insistix l'autor en la importància de l'església catòlica que es configurarà durant aquest període com un dels pilars més importants del règim franquista, per la qual cosa serà una de les institucions més afavorides per la dictadura; restablint el seu poder social i polític, en propagar un missatge de fervor franquista que tenia la possibilitat d'arribar a un gran nombre de ciutadans. L'estudi i anàlisi de tots aquets grups socials permetrà al lector conèixer les repercussions del franquisme sobre la societat de l'època i els suports socials dels que gaudia la dictadura.

-El model econòmic del franquisme: l'autarquia. Esta política s'explica en els capítols corresponents d'una manera exhaustiva, en dur endavant un intens anàlisi de tots els sectors productius que configuraven els fonaments econòmics de la comarca. En el llibre és definix l'autarquia com una opció, a través de la qual es recerca l'autosuficiència del país, a partir de l'aplicació dels principis econòmics dels moviments nazi-feixistes, entre 1939 i 1959. Però Calzado demostrarà

les insuficiències d'aquest model econòmic que a la fi provocarà el retard de la recuperació econòmica espanyola, que no aconseguirà els índex productius de 1935 fins el 1954. En aquest context, la política agrària del franquisme acabaria amb un rotund fracàs, ja que no va augmentar la productivitat i tampoc es va aconseguir l'autoabastiment. Tanmateix, l'intervencionisme estatal, inherent a la política de l'autarquia, i el desenvolupament del mercat negre (l'estraperlo) van fomentar el costum a la Vall d'Albaida de cultivar aquells productes que tenien una ràpida eixida en el mercat il·licit (cereals, arròs...) o que pogueren assegurar una mínima subsistència que enganyara l'estomac (moniato, cacauet...) o alimentara uns necessaris animals de labor (garrofes, forratge...). La dinàmica de l'estraperlo s'explica a través dels seus protagonistes, llauradors que col·locaven els seus productes en el mercat negre per tal d'aconseguir uns preus més elevats que la taxa oficial. No obstant, els grans beneficiats de la situació seran els grans i mitjans propietaris agrícoles que disposaven d'excedents per introduir-los en el mercat negre amb la complicitat de les autoritats que havien de perseguir-ho. Fins i tot, es posa de manifest també, com es van beneficiar de la situació, comerciants, distribuïdors i moliners.

En el sector industrial s'evidenciarà la reducció inversora, motivada per la política econòmica aplicada que suposava el control de l'estat sobre tots els sectors productius i la posterior distribució de la producció. El desabastiment de matèries primeres obligava els empresaris propiciarà una competència feroç entre sectors amb matèries primeres comunes i entre les pròpies empreses del sector per assegurar-se el monopoli del mercat. Així, en la comarca, es va abandonar el cotó i la llana i es va generalitzar l'ús de regenerats obtinguts dels desperdiciis tèxtils. A la fi, el producte obtingut tenia una ínfima qualitat, però no importava, ja que es disposava d'un

mercat nacional sense competència.

-La cultura. Durant el primer franquisme, entre 19539 i 1952, la dictadura militar imposarà la seua hegemonia cultural, política i social. No cal dir que el triomf dels sublevats contra el govern legítim de la república es va acompanyar d'una sèrie d'imposicions sobre la societat, barrejades amb les tradicions seculars amb les quals s'identifica la població des de temps immemorial. Ara bé, segons ens explica l'autor, la dictadura imposarà una nova socialització de les masses, a partir dels principis d'un feixisme adaptat a la realitat i ideologia dels militars colpistes. En aquest sentit, es desenvoluparà una escola catòlica, patriòtica, profundament patriarcal i sexista, mitjançant la qual es fomentarà el respecte a la disciplina, a la jerarquia i a l'obediència. En general la cultura del franquisme fomentarà l'evasió per tal d'oblidar la misèria moral i econòmica que vivien la majoria dels ciutadans de l'època, per la qual cosa el cinema, les festivitats religioses i la música de banda es van convertir en les formes més habituals de socialitzar l'oci.

A la fi, el que pretén Antonio Calzado, a través de la seua recerca, es intentar recuperar la memòria històrica i col·lectiva d'una comarca, la Vall d'Albaida, amb la intenció de reconèixer el protagonisme d'aquells que van estar condemnats al silenci i a la més absoluta marginació, però sense oblidar-se'n de la veu dels vencedors i de les responsabilitats que es pertoquen, perquè l'autor utilitza el recurs d'una metodologia científica per tal de divulgar el relat històric. Una tasca difícil la d'Antonio Calzado, ja que tot allò que fa referència a la guerra civil i el franquisme encara provoca recels i origina incomprendions. No obstant, el tractament de les temàtiques esmentades des de la professionalitat i la honestedat de les noves generacions d'historiadors, amb les que s'identifica Calzado, han determinat la publicació de productes editorials, com el que hem ressenyat en aquestes pàgines,

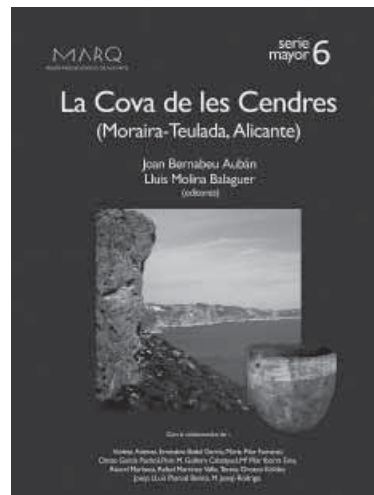
d'una dignitat exquisida, bàsicament, perquè s'intenta recuperar una anàlisi de la qüestió des de plantejaments que recerquen l'objectivitat i ignoren el revengisme.

Eduard Frasquet Faus

RESTAURACIÓ VIRTUAL DE LA TEULADA GÒTICA.

LLOBELL, Joan
 Instituto Alicantino de Cultura
 “Juan Gil-Albert”, Alacant, 2010

LA COVA DE LES CENDRES
 (Moraira-Teulada, Alicante)
 BERNABEU, Joan i MOLINA, Lluís (coord.)
 Museu Arqueologic d'Alacant, serie Mayor,
 6. Alacant 2010. 230 p.+ un CD.

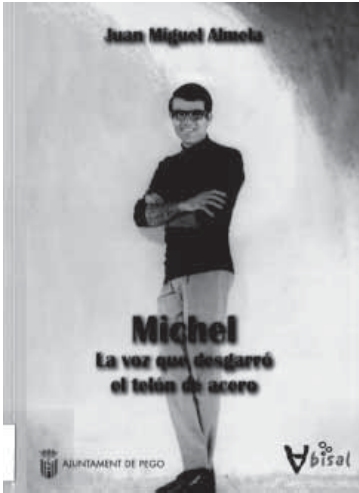

LA MEMÒRIA DEL NOSTRE PASSAT

Diversos Autors
 Ajuntament de Xaló, 2010

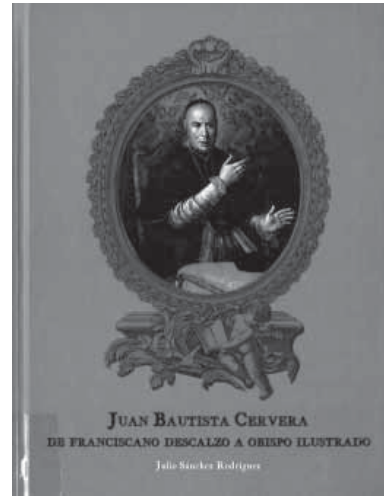

LA RECTORIA
 CARDONA, Carlos
 Ajuntaments de Sagra, Benimeli i el
 Ràfol d'Almúnia, Restaurant Montepego,
 Sagra, setembre 2009

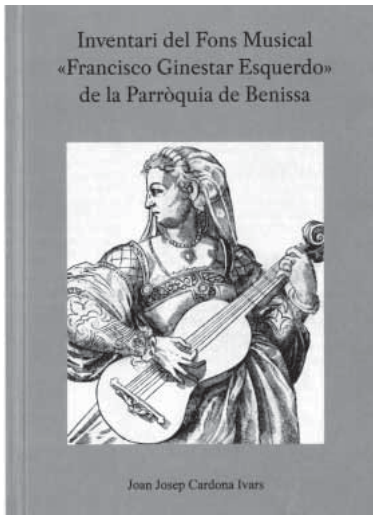
MICHEL, LA VOZ QUE DESGARRÓ EL TELÓN DE ACERO

ALMELA, Juan Miguel
Ajuntament de Pego, 2010. 254 p.

JUAN BAUTISTA CERVERA, DE FRANCISCANO DESCALZO A OBISPO ILUSTRADO

SÁNCHEZ, Julio
Edición del autor, Colección *In diebus illis*, v. III, Islas Canarias. 729 p.

INVENTARI DEL FONTS MUSICAL «FRANCISCO GINESTAR ESQUERDO» DE LA PARRÒQUIA DE BENISSA

CARDONA, Joan Josep
Riurau Editors, Parròquia de Benissa i el Calendari dels Brillants, Barcelona, 2010. 78 p.

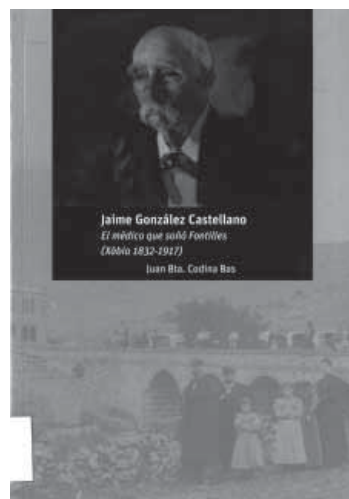
INVENTARI DEL FONTS BIBLIogrÀFIC «JOAN JOSEP CARDONA IVARS» DE LA PARRÒQUIA DE BENISSA

CARDONA, Joan Josep
Riurau Editors, Parròquia de Benissa i el Calendari dels Brillants, Barcelona, 2010. 86 p.

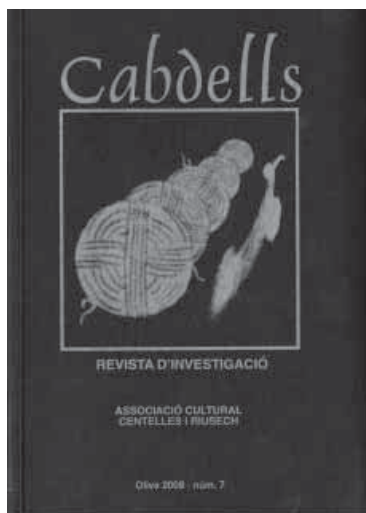
**LA FESTA DE SANT ANTONI.
HISTÒRIA I TRADICIÓ**

NOGUERA, Jaume
Ajuntament i Parròquia de Xaló, 2010.
21 p.

**JAIME GONZÁLEZ CASTELLANO,
EL MÉDICO QUE SOÑÓ
FONTILLES (XÀBIA 1832-1917)**

CODINA, Juan Bautista
Ajuntament de Xàbia, Asociación
Fontilles, Insituto Médico Valenciano,
2010. 204 p.

CABDELLS

*Revista d'investigació de l'Associació
Cultural Centelles i Riusech*
Associació Cultural Centelles i Riusech,
núm. 7, Oliva, 2009. 240 p.

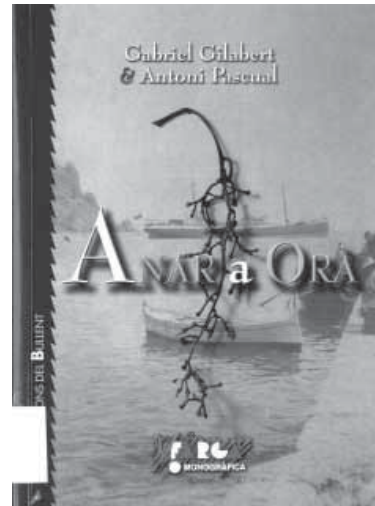
EL DUQUE DE LERMA. LEYENDA
BOIX, Vicente
Ajuntament de Dénia. Arxiu Municipal,
2010. Ed. facsímil de la impressa a Dénia,
Imp de P. Botella l'any 1871. XXII + 30 p.

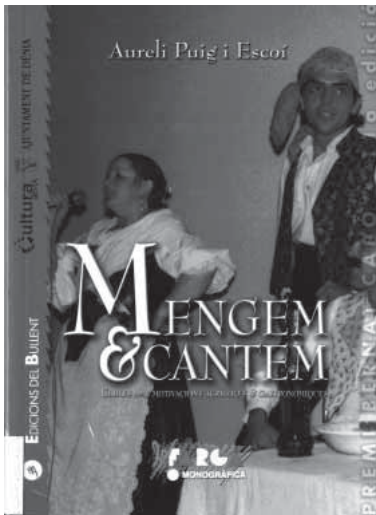
**I JORNADES de Repoblació
Mallorquina al sud Valencià,
segle XVII**
(Tàrbena, 2007)

Ajuntaments de Tàrbena, 2009. 274 p.

**ANAR A ORÀ, L'EMIGRACIÓ DEL
POBLE NOU DE BENITATXELL A
L'ALGERIA FRANCESA**

GILBERT, Gabriel i PASCUAL, Antoni
Ajuntament del Poble Nou de Benitatxell,
Edicions del Bullent, Picanya, 2009. 148 p.

**MENGEM I CANTEM, COBLES
AMB MOTIVACIONS AGRÍCOLES I
GASTRONÒMIQUES**

Puig, Aureli
La MACMA i Edicions del Bullent,
Picanya, 2010. 382 p.
Guanyador del 11 é Premi Bernat Capó de
difusió de la Cultura Popular.

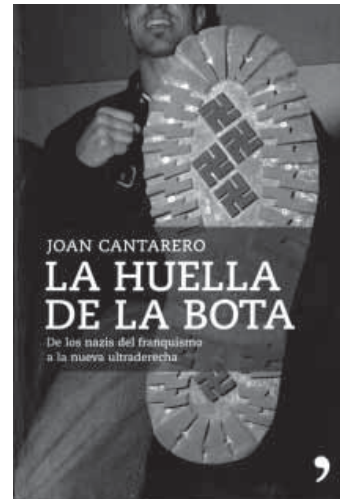

**CALP DINS LA HISTÒRIA DEL
POBLE VALENCIÀ**

MONJO, Francesc-Joan
Ajuntament de Calp, Institut d'estudis
Calpins, Edicions 96, 2010. 318 p.

**ELS JOGUETS DE DÉNIA. UN
SEGLE D'ACTIVITAT INDUSTRIAL**
CARRIÓ, Mª Teresa i CABRERA, Mª ROSER
Publicacions de la Universitat de València,
Ajuntament de Dénia, 2009. 174 p.

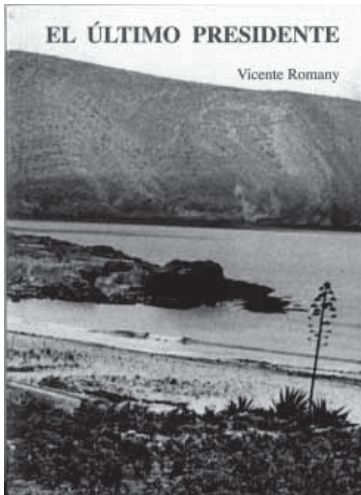
**LA HUELLA DE LA BOTA. DE LOS
NAZIS DEL FRANQUISMO A LA
NUEVA ULTRADERECHA**
CANTARERO, Joan
Temas de Hoy, en primera persona,
Madrid, 2010. 288 p.

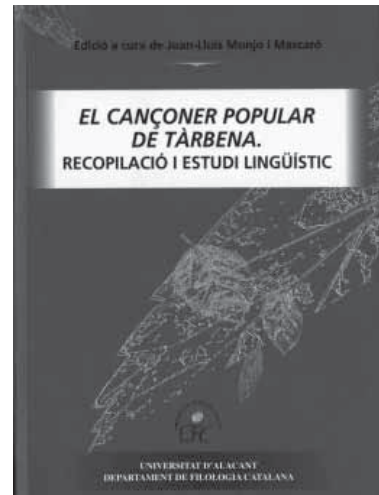
ENTRE LLOPS
MONJO, Pasqual
Edició de l'autor, 2010. 132 p.

**IMATGES D'UNA PROVÍNCIA
(ALACANT, CASTALLA, PEGO)**
SALVÀ, Francisco
Instituto Alicantino de Cultura Juan Gil-
Albert, Alacant, 2010. 216 p.

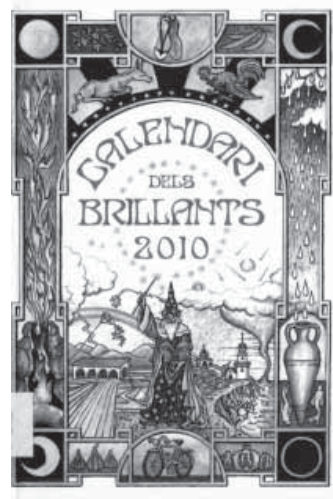
EL ÚLTIMO PRESIDENTE
 ROMANY, Vicente
 Ajuntament de Teulada, Teulada, 2003.

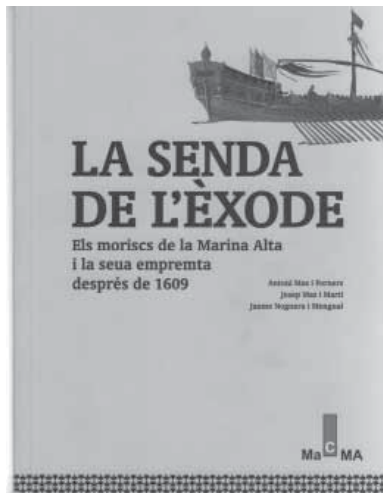
EL CANÇONER POPULAR DE TÀRBENA. RECOPILOCIÓ I ESTUDI LINGÜÍSTIC
 MONJO, Joan-Lluís
 Universitat d'Alacant, Dep. Filologia Catalana, Alacant, 2009. 362 p.

EVOS, REVISTA TRIMESTRAL DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL "LA VAL D'ÉBO"- MARINA ALTA-
 Associació Cultural de La Vall d'Ebo, 2ª època, núm. 46, tardor-hivern 2010.

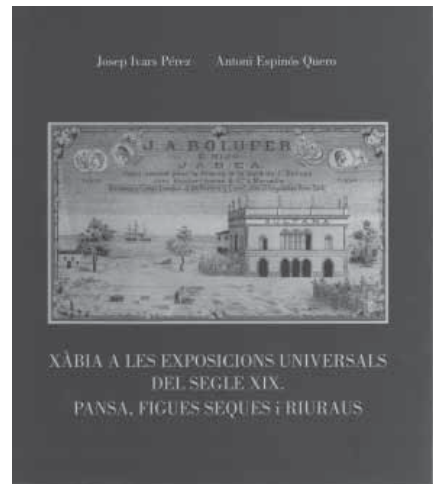

CALENDARI DELS BRILLANTS 2010
 Edicions del Calendari dels Brillants, Benissa, 2009. 112 p.

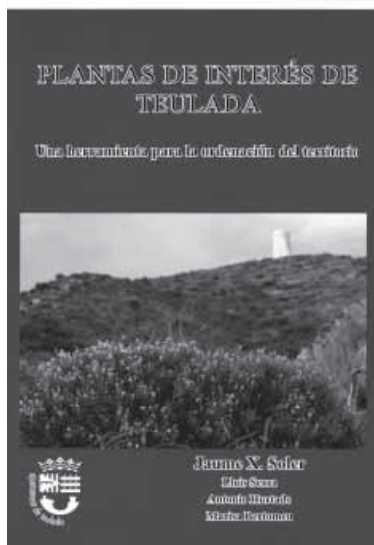
LA SENDA DE L'ÈXODE. ELS MORISCS DE LA MARINA ALTA I LA SEUA EMPREMTA DESPRÉS DE 1609

MAS, Antoni, MAS, JOSEP I NOGUERA, Jaume
Mancomunitat Cultural de la Marina Alta,
2009. 248 p.

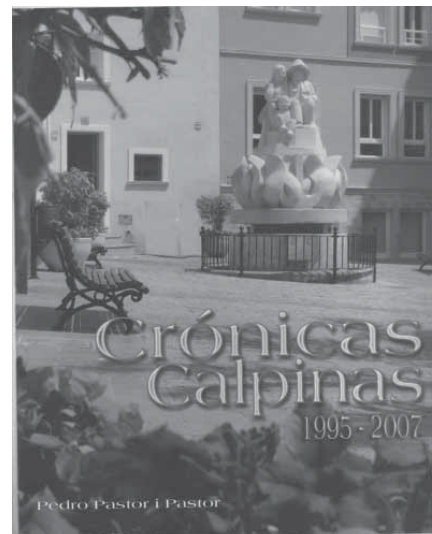
XÀBIA A LES EXPOSICIONS UNIVERSALS DEL SEGLE XIX. PANSA, FIGUES SEQUES I RIURAUS.

Autors: IVARS, Josep i ESPINÓS, Antoni
Fundació CIRNE, Xàbia, 2010. Catàleg
de l'exposició.

PLANTAS DE INTERÉS DE TEULADA
Una herramienta para la ordenación del territorio

SOLER, Jaume X et al.
Ajuntament de Teulada, 2009, 143 p.

CRÓNICAS CALPINAS
1995-2007

PASTOR, Pedro
Ajuntament de Calp, 2010

Normes per a la publicació de la revista AGUAIITS:

Consulteu: www.iecma.net